

або загрозу виникнення фактів неефективного використання державних ресурсів та фінансових порушень.

Крім того, це дозволить отримувати обґрунтовану інформацію про діяльність органів державного сектору та оптимізувати фінансові витрати на забезпечення функціонування системи ДВФК шляхом підвищення ефективності використання наявних можливостей.

Література

1. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-ХП // Голос України. — 1993. — № 16.
2. Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні: Закон України від 26.01.1993 р.
3. *Калюга Є.В.* Фінансово-господарський контроль у системі управління: Монографія. — К.: Ельга, Ніка-центр, 2002. — С. 320.
4. *Дорош Н.І.* Державний фінансовий контроль: зарубіжний досвід і шляхи вдосконалення // Фінанси України. — 1998. — № 1. — С. 47.
5. *Каленський М.М.* Удосконалення фінансового контролю за витрачанням бюджетних коштів // Фінанси України. — 2001. — № 5. — С. 65.
6. *Стефанюк І.Б.* Державне управління і фінансовий контроль в умовах ринку // Фінанси України. — 1999. — № 8. — С. 76.
7. *Стефанюк І.Б.* Фінансовий контроль: визначення поняття і системи // Економіка. Фінанси. Право. — 2001. — № 7. — С. 3.
8. *Шевчук В.О.* Становлення та розвиток системи державного фінансового контролю в Україні // Фінанси України. — 1997. — № 11. — С. 19.

Гонтарева І. В.,

канд. екон. наук, доцент, ХНЕУ,
Україна

Gontareva Irina

PhD, docent, KhNEU, Ukraine

**ПРОБЛЕМА
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ
МІЖ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ
ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

**A PROBLEM OF INTERCOM-
MUNICATION IS BETWEEN
EFFECTIVENESS AND
EFFICIENCY OF ACTIVITY OF
ENTERPRISE**

Визначено, що результативність є складовою частиною при оцінці ефективності діяльності підприємства.

Certainly, that effectiveness is component part at the estimation of efficiency of activity of enterprise.

Етимологія терміну «ефективність» пов'язана з латинськими словами «effectus» (ефект) — результат дії, наслідок і «effectivus»

(ефективний) — продуктивний, дієвий, такий що дає результат. Виходячи з даного визначення, деякі вчені вважають за краще використовувати замість терміну «ефективність» термін «результативність» [3, с. 11—14]. Проте, результат може бути корисним і достатнім або мало корисним і невідповідним потребам, а також отриманим із зайвими витратами ресурсів. На думку автора, виходячи з етимології, ефективність потрібно трактувати не стільки як якийсь результат (бажаний, запланований, досягнутий), але в основному як умови, можливість, при яких він може бути отриманий. Власне, ефективність показує складний взаємозв'язок між результатом (ефектом) і умовами, що є базисом для появи і використання цього результату. Як умови можуть бути прийняті операційні витрати, ресурсний потенціал, здібність до саморозвитку, потреба в результаті і т. ін. [4, с. 5—11].

Зокрема, Всесвітній банк стосовно держави визначає ефективність як здатність використовувати виробничий потенціал (умови) для задоволення суспільних потреб (результат). Дане трактування відбивається в багатьох наукових визначеннях і концепціях досліджуваного терміну.

У зв'язку з тим, що стратегія функціонування і розвитку підприємства визначається єдністю цілей, засобів їх досягнення (використаних ресурсів) і індикаторів рівня досягнення мети (результативності), то вирішення проблеми взаємозв'язку між результативністю і ефективністю є актуальною науковою і практичною проблемою.

Розробкою різних аспектів оцінювання результативності та ефективності займалися багато відомих учених як за кордоном, так і в Україні: Адамс К., Атаманчук Г., Друкер П., Каплан Р., Кросс К., Ланч Р., МакНейр К., Мейєр М., Мейсел Л., Норт Д., Нортон Д., Пономаренко В., Робертс П., Сінк Д., Судаков К., Тищенко О. Проте, в економічній методології не склалося єдиної думки про глобальну мету функціонування підприємства: у класичній і неокласичній теорії — це максимізація прибутку підприємства, в інституційній — мінімізація трансакційних витрат, в еволюційній — стійкість розвитку [1, с. 4—5]. Але оскільки і кінцевий результат, і мета пов'язані єдиним життєвим циклом переходу мети в результат, то виникає ряд складних проблем: а) результат діяльності підприємства як складної соціально-економічної системи багатопараметричен і потрібно визначити мінімально необхідний перелік таких параметрів; б) ґрунтуючись на життєвому циклі результату, рівень результативності прямо залежить від поставлених цілей, у зв'язку з цим потрібно досягнення їх об'єктивності, тобто принци-

пової досяжності і достатності для стійкого розширеного відтворення; в) параметри результату різномірні і виникає завдання їх консолідації в єдиному показнику.

Згідно теорії функціональних систем, результат діяльності виступає основним системотворчим чинником для системи будь-якого рівня. До функціональних безперечно можна відносити системи різного рівня, діяльність яких спрямована на здобуття корисних для них результатів, і в яких відбувається активна багатобічна оцінка досягнутого результату [2, с. 34; 3, с. 106]. Дана ознака, безумовно, відноситься і до підприємств. Організатори виробництва поєднують у вибраних ділянках простору й у визначених ними періодах часу взаємодоповнюючі один одного для виробництва продукції. Проте, згідно загальної теорії функціональних систем, ні готова продукція, ні отриманий від її продажу дохід не будуть кінцевим результатом діяльності. Сфокусованим корисним результатом вважатиметься задоволення домінуючої внутрішньої потреби системи, що забезпечує її стійке функціонування і розвиток. Таким чином, ціна і дохід як фінансові еквіваленти відображають ситуаційне співвідношення споживчих вартостей витрат і результатів. Будь-який кінцевий результат завжди багатопараметричний, він повинен: а) підтримувати динамічну рівновагу внутрішнього середовища, сприяючого відтворенню корисного результату; б) забезпечувати постійний обмін із зовнішнім середовищем, отримуючи з неї ресурси і віддаючи продукти виробництва (метаболізму); в) дозволяти стабілізувати на потрібному рівні коопераційно-конкурентні зв'язки з суспільством. Виходячи з такої багатопараметричності оцінки результату, стає важливим чинник міжособистісних, виробничих і суспільних стосунків у рамках комплексної (системної) ефективності діяльності підприємства.

Література

1. *Салига С. Я.* Удосконалення методів оцінки ефективності діяльності підприємств / С. Я. Салига, К. С. Салига, Л. І. Кирилова, О. В. Скачкова. — Запоріжжя: ЗІДМУ, 2007. — 56 с.
2. *Судаков К.В.* Общая теория функциональных систем. — М.: Медицина, 1984. — 224 с.
3. *Тищенко А.Н., Кизим Н.А., Догодайло Я.В.* Экономическая результативность деятельности предприятий: Монография. — Х.: Инжек, 2005. — 144 с.
4. *Gontareva I. V.* Determination of factors of enterprise system efficiency / I. V. Gontareva // *Nauka i studia, Przemysl.* — 2009. — NR 8(20) 2009. — С. 5—11.